Grigore Constantinescu

Comuna

RECEA

PITEŞTI

MMXV

RECEA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Recea**; Deagu de Jos; Deagu de Sus; Goleasca; Orodel.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 42 km.
SUPRAFAŢĂ: 63,4 km^2.
POPULAŢIE: 2.992 locuitori [1.464 M + 1.528 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Deag <Diacii> – 1520 [7029] noiembrie 26 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. I, doc. 165)● (**Deagu**) – 1526 [7034] august 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 32)● ***Stejarul** (lângă Recea) – 1538 [7046] mai 5 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 241).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Deagu.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 26 noiembrie 1520, prin care se confirmă pârcălabului Baldovin proprietatea asupra unei ocine „la Diagu, de la Stupin, însă de la Sărac până la Mămăliga, pentru că a cumpărat-o de la jupanița Neagoslava, pentru 700 aspri".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin depozitul de unelte datând din epoca neolitică format din 25 de piese (lame de silex, lame de cuţit, răzuitoare, toporaşe, dăltiţe) descoperit în punctul Piscul Mămăligii din aria satului Deagu de Jos.

Pe raza aceluiaşi sat, a fost depistat un tezaur compus din 290 de monede de argint turceşti datând din sec. XVIII, iar, la Recea, un tezaur monetar, din care au fost recuperate 85 de monede: două emise în Imperiul Romano-german (sec. XVII), 10 – în Olanda (sec. XVI-XVII), 73 otomane (sec. XVIII).

TOPONIMIE:

- **Deagu** – toponim de provenienţă incertă, explicat prin alb. *deag* ≈ „ramură". Un patronimic Deagu este atestat în tradiţia orală locală.
- **Goleasca** – toponim asociat cu numele familiei boierilor Goleşti din satul Goleşti, judeţul Muscel, indicând moşia acestora pe care s-a constituit aşezarea.
- **Orodel** – toponim de provenienţă incertă, explicat, local, prin fuziunea cuvintelor „horă-n deal" (cu aspirarea lui *h* iniţial), motivată prin organizarea, în locul în care s-a constituit aşezarea, a horelor duminicale. O supoziţie determinată de existenţa urmelor unei aşezări întărite în localitate explică toponimul printr-un diminutival al rus. *gorod*, cu sens de „aşezare umană de proporţii reduse".
- **Recea** – toponim topografic evocând o particularitate a terenului în care s-a format aşezarea, toponimul fiind, la origine, un apelativ slav *reka* ≈ „râu, pârâu", supoziţie confirmată prin existenţa, în aria localităţii, a numeroase izvoare, denumite, local, „barâci" – întâlnite, mai ales, prin pădurile seculare.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Conform tradiţiei orale locale, vetrele iniţiale ale aşezărilor au fost situate pe dealurile „Coasta Înaltă" şi „Puţul Poieniţei" care erau brăzdate de văile afluenţilor Teleormanului: Negraşi şi Valea Săracului. Arhitectura tradiţională locală este specifică zonei de câmpie a Teleormanului.

Casele vechi prezentau un soclu supraînălţat, construit din zid de cărămidă, peste care se aşeza „talpa" casei – un lemn masiv de stejar cioplit în „muchii". Pereţii casei erau realizaţi din stâlpi de lemn fixaţi în „talpă" şi în „cununa" casei, uniţi prin laţi din lemn de salcâm sau de ulm, spaţiile dintre pereţii dubli, astfel creaţi, fiind umplute cu un amestec de

pământ şi pleavă. Casele erau prevăzute cu prispă (uneori, deschisă) şi aveau un plan format din „odaia curată" şi „în casă" (tinda cu vatră).

Casele aparţinând locuitorilor: Marin Corbescu [1930] –[▲]– şi Tănăsescu [1920] –[▲]– din Recea de Sus constituie modele reprezentative de arhitectură tradiţională locală.

Portul popular local relevă influenţe ale portului popular teleormănean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru împletituri din răchită: Ion Bercu, Doina Manolache, Dumitru Radu.

În domeniul folclorului literar, balada familială „Foaie verde, foi de mure" se înscrie printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Basarabeanca, Băltăreasca, Brâuleţul de la Popeşti, Bugheanul, Cârjeleanca, Dura, Lozasca, Martalogii, Murguleţu de la Deaguri, Receanca.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători religioase: Sf. Pantelimon (27 iulie), Sf. Dimitrie (26 octombrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Deagu de Jos [1854]~ctitorită de enoriaşii din parohie, „pe locul unei biserici de lemn care a ars din temelie, fiind trăznită" •intervenţii: închiderea pridvorului; consolidare [194l] •pictură murală: anonim [1878]; anonim [1947].

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Deagu de Sus –[▲]– construită în 1765, „cu cheltuiala moşnenilor satului: Ion erodiacon, Maria eriţa, Ion erodiacon, Dumitrana eriţa, Șerban, Neacşa, Neagoe, Rada, Dumitrana şi alţii"; în pisania picturii, sunt menţionaţi şi „Marin logofătul cu Safta logofeteasa". Avariată de seismul din 1838, a fost reparată imediat, concomitent cu adăugarea unui pridvor deschis; reparaţii ulterioare: 1860, 1895 (adăugarea turlei Pantocratorului), 1928, 1936, 1942, 1965. Biserica are plan trilobat cu abside poligonale, absida altarului fiind decroşată; pronaos supralărgit; pridvor înzidit; turlă octogonală peste naos, susţinută în interior pe picioare de zidărie. Decoraţie exterioară formată din firide dreptunghiulare (registrul inferior) şi firide arcuite (registrul superior), despărţite prin brâu simplu în formă de tor.

Pictura în frescă din 1781 – opera zugravilor: Iordache, Manole erodiacon şi Oprea a fost refăcută de Anghel zugrav [1806] şi, ulterior, de artistul plastic Emil Ivănescu-Millan din Curtea de Argeş [1946], cu unele completări ale programului iconografic; au fost repictate, în frescă, turla Pantocratorului, zidul despărţitor dintre naos şi pronaos, icoana de hram. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1765], Apostol [1774], Triod [1777], Evanghelie [1782], Penticostar [1783], Antologhion [1786], Evanghelie [1837], Tipic [1851], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX de: Radu zugravu [1845], Grigore zugravu [1847] ş. a.

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Goleasca [1957-1971]~ctitorită de „credincioşii din sat"; construită din paiantă şi chirpici •pictură murală: anonim [1971]• Capelă de cimitir.

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Gheorghe» Recea de Jos [1875]~ctitorită de: preot Mihai Ghinescu, Gheorghe Tănase, Pavel Iliescu, S. Corbescu ş. a. •intervenţii: consolidarea fundaţiei; înlocuirea tâmplei de zid cu iconostas de lemn lucrat de Dumitru Iliescu-Călineşti [1948], reparaţii [2002] •pictură murală: Nicolae Ion-Mioveni [1876]; Emil Ivănescu-Millan [1947]; repictare în ulei [1983].

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Recea de Sus –[▲]– ctitorită în 1805, „pe moşie megieşească, ostenitori şi la toate împlinitori fiind: popa Gheorghe, Maria preoteasa, Marin, Muşat, Şerban, Safta, Maria ş. a.; construită de către meşterii: Ion şi Marica, vătafi ai zidarilor, şi Ilie, lemnar; reparată în: 1880 (refacerea acoperişului); 1927 (repararea soclului); 1985 (construirea clopotniţei); 1994 (refacerea pardoselii).

Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe două coloane şi semicoloane angajate în masive de zidărie, la colţuri; turlă clopotniţă de lemn pe tambur de cărămidă deasupra pronaosului, cu scară de

acces practicată în grosimea zidului nordic. Naosul este acoperit cu o cupolă sprijinită pe arce şi console, fiind despărţit de pronaos, printr-un zid străpuns de trei deschideri cu arc în acoladă; tâmplă de zid, care nu ajunge până la boltă. Decoraţia exterioară formată dintr-un tor încadrat de rânduri de zimţi şi panouri dreptunghiulare inegale.

Pictura murală originară, în interior şi exterior, este opera zugravului Anghel Stoianovici [1806], autor al unor icoane pictate pe lemn, precum şi a ucenicilor săi, Ion şi Stoian; pictura murală a fost refăcută în 2001. Necropolă a ctitorului principal, popa Gheorghe. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1835], Mineie [1852], Evanghelie [1856].

✝ Cruci de piatră: **Deagu de Sus**: 1714 [7222] iulie 8 –[▲]– în curtea bisericii; ■~**Recea**: 1828 iunie 1 –[▲]– la ramificaţia spre Negraşi; 1829 –[▲]–, 1844 februarie 28 –[▲]– în curtea Bisericii Recea de Sus.

✝ Monumente eroi: **Deagu de Jos** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: Fl. Rizescu (1940) – lângă Şcoala generală Deagu ■~ **Recea** [1916-1918]; autor: St. Arganini (1925) – lângă Primăria comunei Recea.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 252 locuitori ai comunei Recea, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Primul război mondial [166], Al doilea război mondial [83].

IN MEMORIAM

✪ **IONESCU MARIN** [1891-1965], preot Bucureşti, profesor, publicist. Deţinut politic anticomunist. Opera: «Îndrumări privitoare la învăţământul religios în şcolile secundare [1922], «Preotul şi armonizarea claselor sociale» [1925], «Chemări de departe. Predici la radio» [1929], «Fenomenul creştin şi undele lui sociale» [1940].

✪ **PANDELE RADU ANTON** [1939,Recea-1989] – gestionar în piaţa bucureşteană Fortuna; împuşcat în abdomen la TVR, în 24 decembrie; decedat în sala de reanimare a Spitalului Florească.

✪ **PANDELEA BĂDIŢĂ** [1927-1885], născut la Recea – scriitor şi artist plastic amator. Opera: «Cucuta» [1979], «Tăcerea pământului» [1982], «Primăvara tuturor» [1985] – trilogie cu caracter cvasimonografic, în care evocă viaţa satului din sudul Argeşului, sub influența „Morometților" lui Marin Preda. Organizează interesante expoziţii personale de pictură în saloane bucureştene.

✪ **VLAICU MARIN** [1940-2006] – profesor de limba română şi franceză; inspector şcolar; remarcabilă activitate culturală. Opera: «Predarea operei lui Creangă în învăţământul gimnazial» [1993], «Limba română – îndreptar de rostire şi descriere» [2000], «Mic dicţionar ortografic, ortoepic şi morfologic» [2003], «Dicţionar de termeni literari» [2004].

✪ **VOICU TEODOR** [1934-2000] – profesor de biologie-geografie la: Mareş, Mărăcineni; muzeograf principal la Muzeul judeţean Argeş, secţia de ecologie şi protecţia mediului ambiental; autor al unor interesante studii referitoare la lepidopterele din zona Munţilor Făgăraş.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 406-407.

Ion Ustruc Cârstea– *Monografia comunei Recea-Argeş,* Bucureşti, 2006; Ion Cârstea, Ioana Olaru, Marin Olaru– *Făuritorii destinelor. 450 de ani de atestare documentară a comunei Recea, Argeş,* Piteşti, 2009, 408 p. + 3 planşe ilustraţii ; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş.*

–[▲]– Monument istoric şi de artă

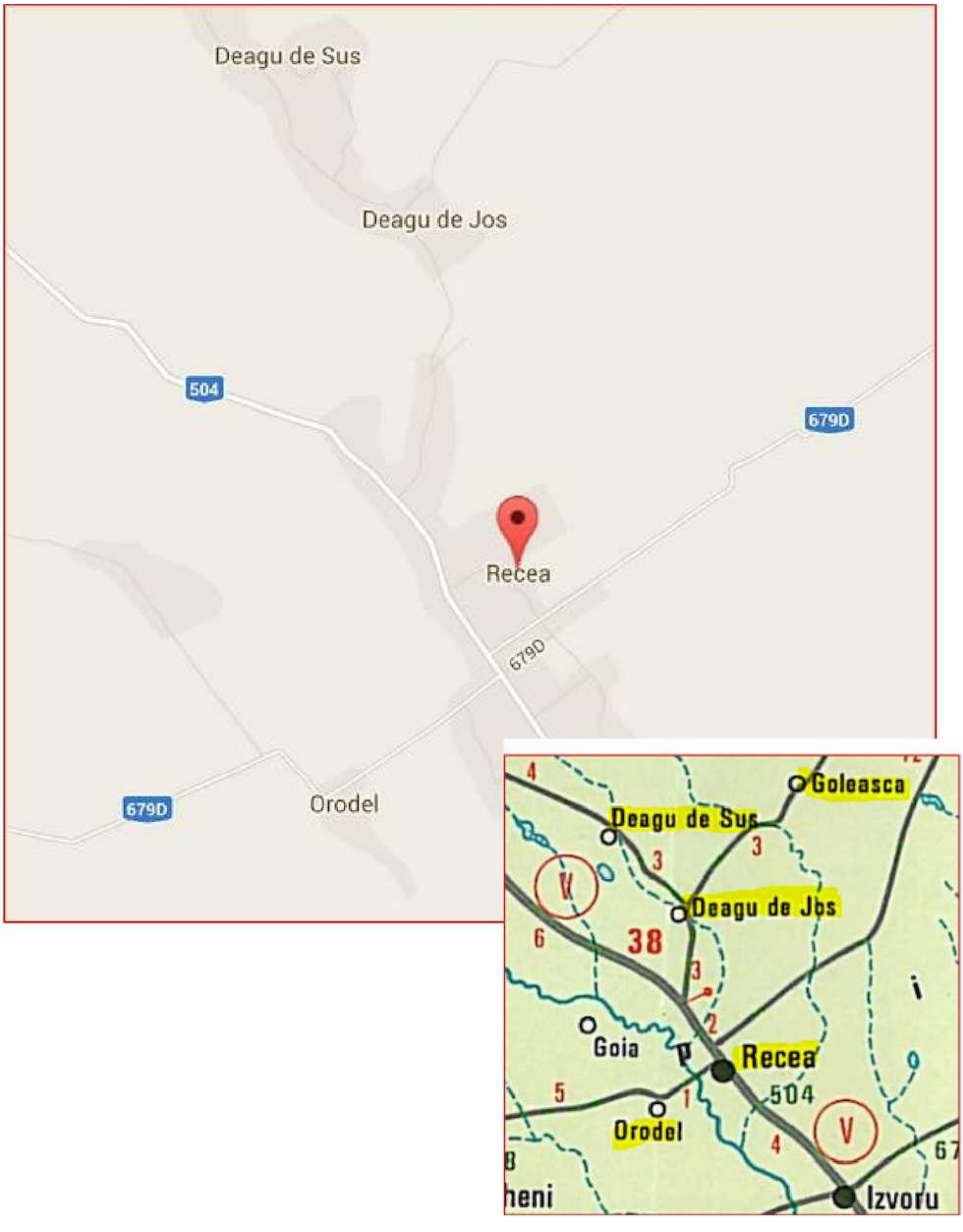
Deagu de Sus
Deagu de Jos
504
679D
Recea
679D
679D
Orodel
Goleasca
Deagu de Sus
Deagu de Jos
38
Goia
Recea
504
Orodel
Izvoru

PRIMĂRIA COMUNEI RECEA.

ŞCOALA GENERALĂ RECEA.

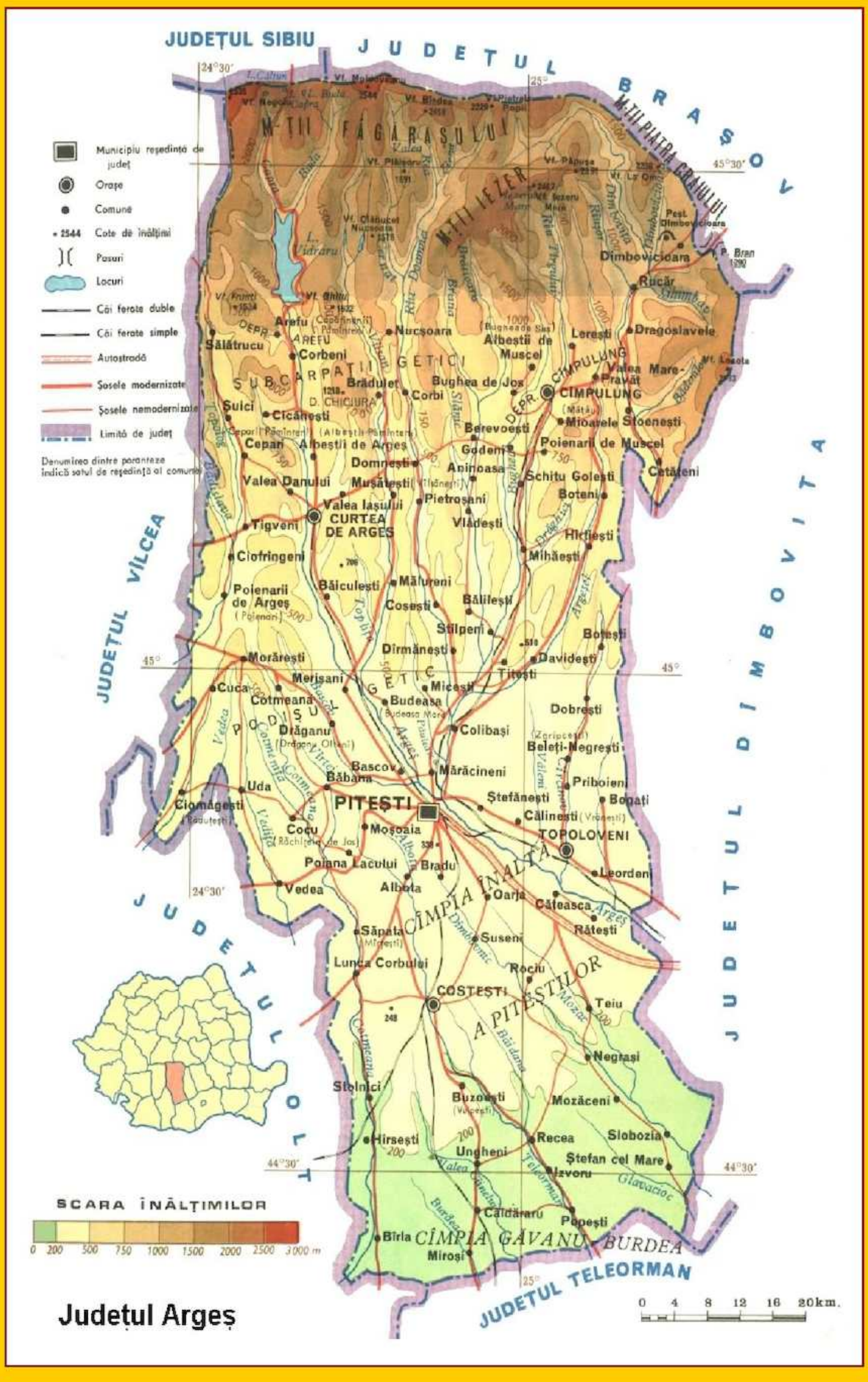

Județul Argeș